
СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЮ КОРУПЦІЇ

Володимир АНДРУШКО

Вадим БОЙКО

Вікторія БОГУН

Соціальний та правовий захист військовослужбовців є однією із важливих функцій держави. Вона передбачає надання цій категорії населення низки прав і свобод, а також розроблення й чіткий правовий механізм їх реалізації. Ідеться про задоволення матеріальних та духовних потреб військовослужбовців відповідно до особливого виду їх діяльності у суспільстві. Так, для військовослужбовців встановлюється єдина система правового та соціального захисту з урахуванням грошового, матеріального та інших видів забезпечення відповідно до їхньої посади, військового звання, кваліфікації, тривалості та умов військової служби. Вони мають право на продовольче, речове та інше матеріальне забезпечення за встановленими нормами, на безоплатну кваліфіковану медичну допомогу та реабілітацію, санаторно-курортне лікування, забезпечення житлом тощо. Обмеження прав і свобод військовослужбовців компенсується наданням їм державою додаткових пільг, гарантій та компенсацій. Зауважимо, що ніхто не має права обмежувати військовослужбовців та членів їхніх сімей у правах і свободах, визначених українським законодавством.

Водночас українське законодавство містить низку вимог щодо обмеження реалізації соціальних прав військовослужбовцям. Зазначимо, що ці обмеження зумовлені специфікою військової служби та особливостями соціального статусу їх у суспільстві. Вони ґрунтуються на нормах міжнародного права й не суперечать сучасній міжнародній правовій практиці.

Так, військовослужбовці обмежені у праві займатися бізнесом. Обмеження соціальних прав також стосується інших видів трудової діяльності, окрім проходження військової служби (винятком є наукова, творча та викладацька діяльність, а також участь у медичних, інструкторських та суддівських практиках зі спорту). Аргументацією на користь цього обмеження може слугувати те, що військовослужбовець передусім зобов'язаний виконувати свої службові обов'язки, а держава має забезпечувати йому за таку діяльність гідне існування. Ще одним прикладом може слугувати право на вільне пересування у межах країни та за її межами. Це особисте, соціальне право для військовослужбовців строкової служби реалізується у вихідні, святкові дні. У робочі дні виїзд за межі гарнізону здійснюється з дозволу командира військової частини. Також військовослужбовці мають рівне право з іншими громадянами України на виїзд за кордон, повідомивши командира.

Зазначимо, що надання широкого спектра різноманітних видів соціальної допомоги військовослужбовцям актуалізує проблему корупційної складової. Оскільки корупція розуміється як негативне суспільне явище, яке виявляється у злочинному використанні службовими особами їх прав і посадових можливостей з метою особистого збагачення, то відповідно виникає низка ризиків і загроз зловживання посадовцями своїми обов'язками у забезпеченні соціальними пільгами й допомогою військовослужбовців. Корупція як стало й негативне суспільне явище потребує комплексних системних заходів щодо упередження та боротьби з нею. Міжнародний досвід з питань запобігання та протидії корупції приділяє важливу роль правам, свободам і обов'язкам громадян. У суспільстві без корупції державні інституції покликані створити й забезпечити реалізацію таких правил поведінки та умов життя, які у свою чергу будуть виступати запобіжниками корупційним складовим у системі соціального захисту. До прикладу, у європейських країнах з високим рівнем економіки

та соціальних стандартів життя приділяється першочергове значення умовам служби, належному грошовому та іншим видам забезпечення, можливості придбати майно у кредит на вигідних умовах тощо. Відповідно військовослужбовці, які отримують високий рівень соціального захисту від держави, як мінімум будуть перейматися тим, щоб його не втратити.

Отже, чим вищий рівень соціального забезпечення й захисту військовослужбовців, тим нижчий ризик корупційних діянь.